

**Preadvies van de
Adviescommissie Strafrecht**

inzake

Wijziging van het Wetboek van Strafrecht, het wetboek van Strafvordering en de Wet op de economische delicten met het oog op het vergroten van de mogelijkheden tot opsporing, vervolging, alsmede het voorkomen van financieel-economische criminaliteit (Wetsvoorstel verruiming mogelijkheden bestrijding financieel-economische criminaliteit)

1. Inleiding en samenvatting

Het wetsvoorstel bestaat uit de volgende elementen:

- Flexibel boeteplafond (zodat rekening kan worden gehouden met het profijt in relatie tot de draagkracht; nieuw artikel 23 lid 7 Sr);
- Verruiming strafbaarstellingen (misbruik van gemeenschapsgeld, witwassen, ambtelijke en private corruptie);
- Aparte strafbaarstelling van witwassen in de uitoefening van een beroep (artikel 420ter lid 2 nieuw);
- Nieuw economisch delict: het uit gewoonte plegen van ("lichte") economische misdrijven (nieuw onderdeel 3 in artikel 6 lid 1 WED);
- Wijziging procedure ter toetsing van geheimhouderstukken (nieuw artikel 98a Sv).

De Adviescommissie Strafrecht (ACS) adviseert met betrekking tot deze elementen kort samengevat het volgende:

- Voor de voorgestelde verhogingen van de maximale straffen ziet de ACS geen enkele noodzaak. De noodzaak wordt op geen enkel manier onderbouwd. Het lijkt niet meer dan symboolpolitiek;
- Het voorstel tot een aparte strafbaarstelling van witwassen in de uitoefening van een beroep is uitsluitend gebaseerd op het volstrekt onjuiste beeld dat (onder andere) advocaten op grote schaal zouden meewerken aan witwassen. Elke empirische onderbouwing van dit beeld ontbreekt. Een Minister die op deze wijze aan onjuiste en ongenueanceerde beeldvorming doet stelt zich bloot aan het verwijt van "fact free politics", hetgeen een Minister van Veiligheid en Justitie zich niet kan permitteren. De huidige wet geeft voldoende mogelijkheden om de sporadische individuele gevallen waarin een advocaat-dienstverlener over de schreef gaat aan te pakken.
- Ook de noodzaak tot het invoeren van een aparte strafbaarstelling voor het uit gewoonte plegen van economische misdrijven wordt in het wetsvoorstel of de toelichting daarop niet voldoende onderbouwd. Strafmaxima in combinatie met cumulatief tenlasteleggen bieden het OM en de strafrechter al meer dan voldoende passende mogelijkheden. De praktijk geeft geen aanleiding te veronderstellen dat de rechterlijke macht deze bestaande mogelijkheden onvoldoende acht.
- De voorgestelde regeling voor het toetsen van geheimhouderstukken vormt een onaanvaardbare inbreuk op het verschoningsrecht. Doordat cassatie wordt uitgesloten

wordt aan de Hoge Raad de rechtseenheid functie met betrekking tot het voor een rechtsstaat belangrijke verschoningsrecht ontnomen. Ook hier geldt dat ten onrechte wordt gesuggereerd dat het verschoningsrecht in de praktijk het opsporingsonderzoek in de weg staat. Dat beeld is niet juist en evenmin van enige onderbouwing voorzien.

De ACS adviseert dan ook het voorstel niet in te dienen. Haar oordeel wordt hieronder uitgewerkt.

2. Het wetsvoorstel

Strafverzwaringen symboolpolitiek

Het wetsvoorstel kent verschillende strafverzwaringen. De maximale gevangenisstraf komt na aanvaarding van dit wetsvoorstel voor actieve en passieve ambtelijke omkoping (artikel 177 en 363 Sr) te liggen op zes jaren, voor private omkoping (328ter) op vier jaren, voor opzet witwassen (420bis) op zes jaren, voor gewoontewitwassen (420ter) op acht jaren en voor schuldwitwassen (420 quater) op twee jaren. De Minister van Veiligheid en Justitie acht deze strafverzwaringen noodzakelijk om de ernst van de feiten te duiden en het plegen van dergelijke feiten te voorkomen. Algemeen bekend is echter dat het voorkomen van criminaliteit het meest gebaat is bij verhoging van de pakkans, niet bij verhoging van de strafmaat. Op dit moment wordt bovendien zelden de maximale straf opgelegd. Daaruit mag worden afgeleid dat de rechter in staat is steeds een straf op te leggen die recht doet aan de ernst van het gepleegde feit en de concrete omstandigheden van het geval. De ACS ziet in de voorgestelde strafverzwaringen dan ook slechts symboolpolitiek waardoor ten onrechte de suggestie wordt gewekt dat de criminaliteit daardoor beter kan worden aangepakt.

Met betrekking tot ambtelijke omkoping wordt voorgesteld niet langer onderscheid te maken tussen handelen dat wel en handelen dat niet strijdig is met de plicht van de betreffende ambtenaar. Het bestanddeel "*in strijd met de plicht*" en de artikelen 137a en 362 komen te vervallen. Dit betekent dat de strafmaat voor omkoping waarbij de ambtenaar een handeling verricht die niet in strijd is met zijn plicht met maar liefst 300% wordt verhoogd (van twee naar zes jaar). Dat lijkt buitenproportioneel. Acht de wetgever ambtelijke omkoping in een vorm waarbij de ambtelijke plicht niet wordt geschonden opeens zoveel strafwaardiger? Het OESO Corruptieverdrag (TRB.1998, 54) dwingt in elk geval niet tot zo'n uitleg. Er valt toch zeer veel voor te zeggen om qua strafmaat een onderscheid te maken tussen omkopingshandelingen waarbij wel in strijd met de plicht werd gehandeld en omkopingshandelingen waarbij dat niet het geval is geweest.

Ook de onderbouwing van de verhoging van de strafmaat met betrekking tot witwassen overtuigt niet. Die onderbouwing ontbreekt namelijk geheel. Er wordt slechts verwezen naar parlementaire stukken¹ die echter in het geheel niet handelen over financieel-economische criminaliteit (maar over criminaliteit gepleegd door motorbendes).

Artikel 420 lid 2 nieuw

Ronduit schokkend (en eigenlijk een Minister onwaardig) acht de ACS de onderbouwing van het voorgestelde tweede lid van artikel 420ter. In dit nieuwe lid wordt degene die zich schuldig maakt aan witwassen in de uitoefening van zijn beroep een maximale gevangenisstraf van acht jaren in het vooruitzicht gesteld. Alsof het de gewoonste zaak van de wereld is, noemt de memorie van toelichting² slechts één voorbeeld waaruit de noodzaak voor deze aanpassing zou moeten blijken: "*Te denken valt bijvoorbeeld aan belastingadviseurs of advocaten, maar ook bankiers, die de specifieke mogelijkheden die de uitoefening van hun beroep daartoe biedt misbruiken voor het verhullen en wegsluizen van*

¹ Kamerstukken II, 2011/12, 29911, nr. 60, blz. 21.

² Sub 2.4, pagina 6

misdaadgelden."

De algemene bewoordingen waarin dit is gesteld, suggereert dat genoemde beroepsgroepen zich op grote schaal schuldig maken aan witwassen. Het suggereert bovendien dat die beroepsbeoefenaren dat welbewust doen en zich niets gelegen laten liggen aan de verplichtingen die hun beroep met zich brengen. De ACS tekent tegen deze beeldvorming nadrukkelijk protest aan. Die beeldvorming is feitelijk onjuist. Een Minister die op deze wijze aan onjuiste en ongenueanceerde beeldvorming doet stelt zich bloot aan het verwijt van "fact free politics", hetgeen een Minister van Veiligheid en Justitie zich niet kan permitteren.

Sinds jaar en dag vraagt de advocatuur aan de autoriteiten al om op feiten gebaseerd bewijsmateriaal aan te leveren of ter inzage te verstrekken die dit beeld ook maar enigszins zouden kunnen ondersteunen. Nog nooit is de Minister van Veiligheid en Justitie daarop met (onderzoeks)gegevens gekomen die zo'n beeld rechtvaardigen, eenvoudigweg omdat dergelijk empirisch materiaal niet bestaat. Er is geen sprake van dat advocaten op grote schaal zouden meewerken aan het gebruik van hun diensten voor witwas doeleinden. Dat is slechts een idee-fixe. Individuele gevallen waarin de grens wel wordt overschreden (en die zijn gelukkig sporadisch) kunnen op dit moment ook zonder deze wetwijziging adequaat worden aangepakt.

De advocaat die, wetende dat zijn diensten worden gebruikt voor witwassen, welbewust doorgaat met zijn advisering en daardoor de cliënt in staat stelt om wit te wassen, kan immers zelf op grond van de huidige wetgeving en jurisprudentie strafrechtelijk worden vervolgd wegens medeplegen van of medeplichtigheid aan witwassen en/of het gronddelict. Dat geldt overigens ook voor de andere hier bedoelde beroepsgroepen. Een aparte strafbaarstelling is daarvoor helemaal niet nodig.

Bovendien zal de rechter, indien zich een geval voordoet waarin een dienstverlener bewuste medewerking aan witwassen heeft verleend, die omstandigheid zeker in de strafmaat tot uiting laten komen. Daarnaast is het ook onder de huidige wetgeving al mogelijk om de betrokken dienstverlener zo nodig uit zijn beroep te onttrekken (artikel 420quinquies Sr).

De ACS wijst dit voorstel dan ook met klem af: het is volstrekt onnodig en werkt slechts stigmatiserend.

Het "uit gewoonte" plegen van economische delicten

In paragraaf 2.5 ("*economisch delict*") wordt zonder enige nadere uitleg of onderbouwing gesteld: "*Voor al bij economische delicten is sprake van een categorie daders die structureel de wet overtreedt*".

Dergelijke daders zullen er ongetwijfeld zijn, maar of hun aantal zodanig is dat een aparte strafbaarstelling voor stelselmatige plegers van economische delicten daardoor gerechtvaardigd wordt, wordt door de ACS in hoge mate betwijfeld. Ook hier geldt weer dat geen empirische onderbouwing beschikbaar is. Indien een (rechts)persoon meerdere (al dan niet dezelfde) feiten pleegt kan nu al per feit de maximale boete worden opgelegd³. Zodoende kan de rechter zeker een maat-straf opleggen, waarbij rekening wordt gehouden met zowel de ernst van het feit als de frequentie waarmee de strafbare feiten werden gepleegd. Strafmaxima in combinatie met cumulatief ten laste leggen bieden het OM en de strafrechter al meer dan voldoende passende mogelijkheden. De praktijk geeft geen aanleiding te veronderstellen dat de rechterlijke macht deze bestaande mogelijkheden onvoldoende acht.

---

³ Sinds de Wet vermogenssancties (Stb 1983, 153) geldt ten aanzien van boetes een onbeperkte cumulatie. Ten aanzien van vrijheidsstraffen wordt de cumulatie ingevolge artikel 57 Sr beperkt tot maximaal eenderde boven de hoogste strafbedreiging.

Bovendien dient men zich te realiseren dat juist bij het "*uit gewoonte*" plegen van misdrijven, de intentie van de betreffende verdachte bij het plegen van elk van de feiten van belang is. Juist door de hoeveelheid economische regelgeving en de ingewikkeldheid daarvan, komt het regelmatig voor dat een ondernemer te goeder trouw handelingen verricht of nalaat, waarvan hij eerst achteraf beseft dat die handelingen of dat nalaten een economische overtreding oplevert. Economische wetgeving is immers zeer complex en niet zelden kost het – ook met behulp van deskundigen – de nodige moeite om helder te krijgen welke bepaling precies van toepassing is en welke gedraging precies verboden of juist toegestaan is.

De ACS voorziet dan ook dat deze en andere discussies veelvuldig zullen worden gevoerd bij invoering van een aparte strafbaarstelling voor stelselmatige plegers van economische delicten. Dat lijkt niet efficiënt en onnodig omdat, zoals gezegd, ook nu al de mogelijkheid bestaat om de strafmaat aan te passen aan het aantal gepleegde feiten. Dat daar in de praktijk wellicht weinig gebruik van wordt gemaakt is iets anders, maar rechtvaardigt niet de invoering van een geheel nieuwe strafbepaling.

Een ander belangrijk bezwaar van de ACS tegen dit onderdeel van het wetsvoorstel is bovendien gelegen in het feit dat door de maximale straf van vier jaar die op dit nieuwe strafbare feit zou komen te staan in één klap in *alle* economische misdrijven in verzekeringstelling en voorlopige hechtenis kan worden toegepast indien sprake is van en verdenking van het uit gewoonte plegen van lichte economische misdrijven.

Onder de huidige wet is dit alleen mogelijk ingeval van zware economische misdrijven (genoemd in artikel 6 lid 1 sub 1, t.w. die misdrijven die gerubriceerd staan onder 1 van artikel 1 respectievelijk 1a WED). Bij wet van 4 februari 1993 (Staatsblad 1993, 135) werd al een groot aantal economische delicten opgewaardeerd tot de zwaarste categorie misdrijven van de WED waardoor bij die delicten toepassing van voorlopige hechtenis mogelijk werd. Niettemin handhaafde de wetgever toen het onderscheid tussen zware en lichte economische misdrijven. Dit laatste is niet zonder reden.

In het economisch orderingsrecht worden handelingen immers zelden per ongeluk verricht. Integendeel, vrijwel elke handeling wordt "*opzettelijk*" verricht omdat men nu eenmaal bezig is met economische activiteiten. Economische activiteiten doet men niet per ongeluk, maar opzettelijk. Strafrechtelijk beschouwd levert een handeling verricht in het economisch verkeer dus al heel snel "*opzet*" op, waardoor er (ingevolge artikel 2 lid 1 WED) al snel sprake zal zijn van een misdrijf.

Indien meerdere van dergelijke lichte misdrijven zijn gepleegd doordat de betrokkene de ingewikkelde economische wetgeving verkeerd heeft geïnterpreteerd, zou volgens de Minister al de verdenking van het uit gewoonte plegen van economische misdrijven kunnen worden geconstrueerd en voorlopige hechtenis kunnen worden toegepast.

Artikel 23 lid 7 nieuw

Met betrekking tot de voorgestelde uitbreiding van de sanctiemogelijkheden voor rechtspersonen⁴ merkt de ACS ook hier op dat sprake lijkt van een overschatting van het effect van een hogere strafbaarstelling op de preventie van strafbare feiten. Bovendien bestaat vaak de mogelijkheid om de natuurlijke personen die voor het beleid of de uitvoering daarvan verantwoordelijk zijn als feitelijk leidinggever of opdrachtgever te vervolgen (artikel 51 Sr).

---

⁴ Toevoeging van een nieuw zevende lid aan artikel 23 Sr: "*Indien voor het feit een geldboete van de zesde categorie kan worden opgelegd en die boetecategorie geen passende bestraffing toelaat, kan een geldboete worden opgelegd tot ten hoogste het bedrag dat gelijk is aan tien procent van de omzet van de rechtspersoon.*"

Toetsing van geheimhouderstukken: artikel 98a nieuw

Met betrekking tot het voorgestelde nieuwe artikel 98a, waarin een nieuwe regeling voor de toetsing van verschoningsgerechtigde stukken wordt voorgesteld, is de ACS van mening dat sprake is van een onnodige poging om het verschoningsrecht te doorbreken c.q. te beperken door te suggereren dat dit verschoningsrecht in de praktijk voor grote problemen zorgt. Het wetsvoorstel noemt twee situaties waarin die problemen zich zouden voordoen. Allereerst is dat de situatie waarin justitie in het kader van een opsporingsonderzoek stukken bij een geheimhouder in beslag wil nemen. Ten tweede is dat de situatie waarin bij een (rechts)persoon stukken in beslag worden genomen, waarna later blijkt dat zich tussen die stukken ook mogelijk verschoningsgerechtigde stukken bevinden.

Inbeslagneming op het kantoor van de geheimhouder

Naar aanleiding van doorzoekingen bij advocaten (en andere geheimhouders) heeft de Hoge Raad in vaste rechtspraak⁵ een uitgebalanceerde procedure ontwikkeld, waarbij enerzijds het zware belang van handhaving van het verschoningsrecht in een rechtsstaat wordt gewaarborgd en anderzijds de mogelijkheid wordt geschapen om toch op te treden tegen mogelijk misbruik van dat verschoningsrecht.

De Hoge Raad vindt de grondslag voor het verschoningsrecht in *"een in Nederland geldend algemeen rechtsbeginsel dat meebrengt dat bij zodanige vertrouwenspersonen het maatschappelijk belang dat eenieder zich vrijelijk en zonder vrees voor openbaarmaking van het besprokene om bijstand en advies tot hem moet kunnen wenden"* zwaarder weegt dan de waarheidsvinding.⁶

Of een bepaald stuk dan wel bepaalde gegevens onder het verschoningsrecht valt moet volgens de Hoge Raad worden bepaald door de verschoningsgerechtigde zelf. Indien de verschoningsgerechtigde van mening is dat de informatie onder zijn verschoningsrecht valt, dan dienen de autoriteiten dit standpunt te respecteren tenzij dit standpunt *"redelijkerwijs niet juist kan zijn"*.⁷ Indien over de vraag of het standpunt van de verschoningsgerechtigde redelijkerwijs niet juist kan zijn discussies ontstaan, dan wordt de hulp van de deken ingeroepen. De deken neemt de betreffende stukken door en beoordeelt of hij het al dan niet met de verschoningsgerechtigde eens is. Vaak wordt in dit stadium hierover overeenstemming bereikt. Alleen in die gevallen waarin na betrokkenheid van de deken nog steeds discussie is omtrent de status van de stukken, worden de betreffende stukken in beslag genomen en door de rechter-commissaris verzegeld, waarna de betrokken geheimhouder gelegenheid krijgt een klaagschrift tegen die inbeslagneming in te dienen en aldus de kwestie door de zittingrechter te laten beoordelen.

Alleen in zeer uitzonderlijke gevallen mag een beroep op het verschoningsrecht worden doorkruist. Van zo'n uitzonderlijk geval kan volgens de Hoge Raad sprake zijn indien de betrokken geheimhouder zelf wordt verdacht van het plegen van een strafbaar feit in samenhang met zijn cliënt. In zo'n uitzonderlijk geval komt het erop neer dat sprake is van een situatie waarin het verschoningsrecht mogelijk wordt misbruikt. Het verschoningsrecht is nimmer bedoeld om de cliënt gelegenheid te geven strafbare feiten te plegen, zodat met behulp van deze bijzondere uitzondering op het verschoningsrecht misbruik kan worden tegen gegaan.

In dergelijke gevallen is het noodzakelijk dat de stukken waaromtrent discussie bestaat eerst dan aan het dossier worden toegevoegd nadat onherroepelijk is beslist dat het verschoningsrecht niet op die stukken van toepassing is. Gebeurt dat al eerder, dan is het

---

⁵ Een kleine greep uit relevante uitspraken: HR 14 oktober 1986, NJ 1987/490, HR 18 juni 2002, NJ 2003/621, HR 9 mei 2006, NJ 2006/622, HR 27 mei 2008, NJ 2008/407, HR 21 oktober 2008, NJ 2008/630.

⁶ HR 1 maart 1985, NJ 1986, 173 (notaris Maas).

⁷ Zie onder meer HR 30 november 1999, NJ 2002/438, HR 4 april 2006, NJ 2006/248.

kwaad al geschied. De informatie is dan immers al met derden gedeeld en de vertrouwelijkheid waarop de betreffende burger aanspraak kon maken is beschaamd. De aard van het aan de burger toekomende recht op vertrouwelijkheid van zijn communicatie met een advocaat brengt dus mee dat eerst moet komen vast te staan of de informatie onder het verschoningsrecht valt alvorens de informatie zelf met anderen kan worden gedeeld.

In verhouding tot het totaal aantal doorzoekingen komt het uiterst weinig voor dat doorzoekingen bij geheimhouders plaatsvinden en al helemaal dat zo'n doorzoeking leidt tot een klaagschriftprocedure waarbij de stukken in afwachting van die procedure worden verzegeld. Waar de toelichting op het wetsvoorstel suggereert dat dit aan de orde van de dag zou zijn, is zulks pertinent niet juist.

Juist nu het hier gaat om een maatschappelijk zwaarwegend belang (in een rechtsstaat moet de vertrouwelijkheid tussen een (rechts)persoon en zijn advocaat gewaarborgd kunnen worden), is van groot belang dat de Hoge Raad als hoogste rechter controle kan houden op een juiste waarborging van het verschoningsrecht zonder dat het verschoningsrecht in de praktijk al is geschonden. Alleen de Hoge Raad kan bovendien zorgen voor rechtseenheid in de uitspraken. Aanvaarding van het wetsvoorstel zou tot gevolg hebben dat de Hoge Raad aan die belangrijke functie van rechtseenheid niet meer kan toekomen eenvoudigweg omdat beroep in cassatie tegen de beslissing op het klaagschrift van de rechtbank niet meer mogelijk zou zijn. Dat is onacceptabel. Anders dan de toelichting op het wetsvoorstel suggereert, komt een situatie als deze slechts sporadisch voor. Zij ontwricht de opsporing dus bepaald niet.

Inbeslagneming bij niet-geheimhouders

Ingeval de autoriteiten bij een (rechts)persoon documenten of gegevens in beslag nemen, vindt indien mogelijk vooraf een selectie van de verschoningsgerechtigde gegevens plaats. Is dat praktisch niet mogelijk, bijvoorbeeld vanwege de grote hoeveelheid in beslag genomen stukken, dan wordt een wijze van selectie tussen partijen afgesproken. Ook hier geldt dat in de praktijk er heel vaak geen discussie is over de status van de stukken. Slechts in enkele gevallen ontstaat zo'n discussie wel en dan wordt weer teruggevallen op de hierboven beschreven procedure met achtereenvolgens de bemoeienis van de deken en - indien er daarna nog discussies zouden zijn - de verzegelde inbeslagname en de klaagschriftprocedure.

Van belang is vast te stellen dat het bij inbeslagname bij een (rechts)persoon, die niet is een geheimhouder, het overgrote deel van de in beslag genomen documenten wel direct voor politie en justitie beschikbaar komt voor onderzoek. Alleen het meestal in verhouding geringe aantal stukken waarop mogelijk een verschoningsrecht van toepassing is, komt dan niet direct ter beschikking van het onderzoek. Ook met betrekking tot deze inbeslagname wordt de noodzaak van wijziging van het systeem door de toelichting op dit wetsvoorstel bepaald niet aangetoond of zelfs maar aannemelijk gemaakt.

Het criterium waaraan de rechter-commissaris in het wetsvoorstel zou moeten toetsen, luidt of "*bij geheimhouding aan een zwaarderwegend maatschappelijk belang een onevenredig grote schade zou worden toegebracht*". Dit criterium is niet gelijk aan het door de Hoge Raad ontwikkelde "*uitzonderlijk geval*" criterium. Het voorgestelde criterium zal leiden tot vele van elkaar afwijkende ad hoc-beslissingen, waardoor het principiële belang van het verschoningsrecht in een rechtsstaat uit het oog wordt verloren. Daardoor zal onnodig schade worden toegebracht aan het verschoningsrecht. Bovendien zal rechtseenheid ontbreken. Ook dit acht de ACS onacceptabel.

Kostenaftrek bij ontneming

Ten slotte enkele opmerkingen over de voorgestelde beperking van de aftrek van kosten bij ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel. Hier wordt voorgesteld de aftrek van de kosten wettelijk te normeren en de nadruk te leggen op het uitzonderlijke karakter van de kostenaftrek. De ACS merkt op dat in uitgebreide jurisprudentie van de Hoge Raad al lang is vastgelegd dat de rechter niet verplicht is bepaalde kostenposten af te trekken, maar dat hij dat mag doen ingeval het gaat om kosten die in directe relatie staan tot het delict. Alleen kosten die uitsluitend moesten worden gemaakt in verband met het delict, kunnen voor aftrek in aanmerking komen.

Dit past in en is een gevolg van de ratio van de ontnemingwetgeving, namelijk van de dader datgene te ontnemen wat hij niet zou hebben gehad als hij niet aan een strafbaar feit begonnen was. In dit systeem past dat hij de kosten mag aftrekken die in directe relatie staan tot het delict omdat zijn vermogen na ontneming anders lager zou worden dan het zou zijn geweest zonder dat hij een strafbaar feit zou hebben gepleegd. Hij zou dan niet alleen het wederrechtelijk verkregen voordeel kwijt raken, maar ook de kosten die hij voor het verkrijgen van dat illegale voordeel heeft gemaakt. Daarmee zou de ontneming, die een maatregel is, in feite een punitief karakter krijgen.

Criterium is dus of van betrokkene al dan niet meer wordt ontnomen dan hij als voordeel uit de strafbare feiten heeft ontvangen. Het in het wetsvoorstel criterium van de redelijkheid loopt hieraan niet gelijk. Met het redelijkheidscriterium ontstaat de mogelijkheid dat kosten die wel in directe relatie staan tot het delict, toch niet mogen worden afgetrokken, waardoor de vermogenstoestand van de dader in feite in een slechtere positie komt dan wanneer hij niet aan het strafbare feit zou zijn begonnen. Feitelijk wordt dan meer ontnomen dan de dader aan voordeel heeft genoten en dat doet geen recht aan het kenmerk van de ontnemingwetgeving. Nu in de kostenaftrek door de jurisprudentie van de Hoge Raad al een duidelijke lijn is gegeven voor de aftrek van de kosten, acht de ACS dit onderdeel van het wetsvoorstel dan ook niet zinvol.

Amsterdam, 24 juli 2012

Adviescommissie Strafrecht
Mr R. van der Hoeven, voorzitter,
Namens deze, mr R. Croes-Hoogendoorn, secretaris.